



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET MARUNIĆ protiv HRVATSKE

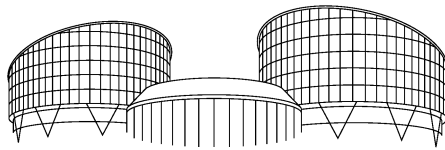
(Zahtjev br. 51706/11)

PRESUDA

STRASBOURG

28. ožujka 2017.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Marunić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *predsjednica*,
Julia Laffranque,
Paul Lemmens,
Valeriu Griţco,
Ksenija Turković,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani, *suci*,

i Hasan Bakırcı, *zamjenik tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 28. veljače 2017. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 51706/11) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka, gđa Mirela Marunić („podnositeljica zahtjeva”) podnijela Sudu 16. kolovoza 2011. godine, na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je gđa A. Laškarin, odvjetnica u odvjetničkom uredu Maćešić i partneri iz Rijeke. Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva posebice je tvrdila da je do povrede njezine slobode izražavanja došlo nezakonitim otkazom zbog njezinog istupa u medijima.

4. Dana 9. studenoga 2015. godine Vlada je obaviještena o prigovoru koji se odnosi na slobodu izražavanja, a ostatak zahtjeva proglašen je nedopuštenim temeljem pravila 54. stavka 3. Poslovnika Suda.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1964. godine i živi u Kostreni.

6. Između 1. listopada 2003. godine i 1. listopada 2007. godine podnositeljica zahtjeva bila je direktorica općinskog komunalnog društva, KD Kostrena (u daljnjem tekstu: „društvo”), čiji je jedini dioničar bila Općina Kostrena. Društvo prvenstveno pruža komunalne usluge poput parkiranja, odlaganja otpada, pogrebnih usluga, održavanja zelenih površina, groblja i tako dalje.

A. Medijski istupi, otkazivanje ugovora o radu podnositeljici zahtjeva i naknadni parnični postupak podnositeljice zahtjeva

7. U članku objavljenom u dnevnim novinama „Novi list” od 19. rujna 2007. godine, g. M.U., koji je bio načelnik Općine Kostrena i predsjednik skupštine društva u to vrijeme, kritizirao je način na koji je podnositeljica zahtjeva obavljala svoj posao. Mjerodavni dio članka glasi kako slijedi:

„... M.U. nije krio svoje nezadovoljstvo radom Mirele Marunić kao direktorice KD Kostrena.

„Ne mogu govoriti u ime drugih, ali nakon svega što se dogodilo, mogu reći da je Mirela Marunić izdala povjerenje članova skupštine radi toga što je obznanila informacije o kojima se trebalo raspravljati samo na skupštini. Isto tako, u [godišnjem] izvješću iz 2005. godine ona je u pozitivnom smislu govorila o izgradnji sportske dvorane i ja ne znam što se dogodilo da se predomislila.”

Prema njegovim riječima, nezadovoljstvo funkcioniranjem KD Kostrena nadilazi trenutnu političku krizu u Kostreni i javne istupe Mirele Marunić.

„Činjenica je da smo i ranije prigovarali radu Mirele Marunić jer je [društvo] stagniralo već neko vrijeme i funkcioniralo je kao sredstvo za prijenos općinskih sredstava. Naše općinsko komunalno društvo ne obavlja vrstu poslovanja zbog kojeg je osnovano. Na primjer, zaljev Žurkovo bio je iznajmljen kao parkiralište i suha marina [pristanište], a isto se odnosi i na parkiralište u blizini Kostrenke. Moje pitanje je kakve koristi imaju koncesionari od toga da ga posjeduju i pored toga plaćaju najam za njega? Da je ostao u našim rukama mi bi, osim ostvarivanja profita, također imali priliku zaposliti nekoga”. M.U. ne skriva svoje nezadovoljstvo.

U podužem popisu kritika na sadašnju direktoricu KD Kostrena, M.U. navodi da mu se ne sviđa činjenica što se ona naziva članicom njegove [političke] stranke. „On tvrdi da je on bio taj koji joj je savjetovao kada je imenovana na položaj direktorice općinskog komunalnog društva Kostrena da ne istupa u javnosti kao članica [njihove političke stranke] jer bi netko mogao pogrešno protumačiti [narav] njezina rada i način na koji je došla na tu poziciju.”

8. U članku objavljenom u „Novom listu” osam dana kasnije, 27. rujna 2009. godine, podnositeljica zahtjeva odgovorila je na gore navedene kritike. Mjerodavni dio tog članka glasi kako slijedi:

„Načelnik Kostrene, M.U., javno je kritizirao sadašnju direktoricu KD Kostrena zbog toga što je obznanila informacije o kojima se trebalo raspravljati samo na skupštini, te zbog lošeg rada društva, rekavši da ne obavlja vrstu posla zbog koje je osnovana.

„Oni su izdali moje povjerenje radi toga što mi nisu vjerovali. Najprije sam obavijestila svoju [političku] stranku, ali nije bilo nikakve reakcije. Posebice, na sastanku održanom prije sjednice skupštine [društva] u rujnu prošle godine, upozorila sam ih na sve nepravilnosti, financijske gubitke i narušavanje poslovnog ugleda KD Kostrena. Onda su me zamolili da ne govorim o tome u prisustvu D.G. [koji je bio jedini član skupštine društva iz vladajuće političke stranke na državnoj razini],” kaže Mirela Marunić, ponavljajući da postoje pisani dokumenti u vezi sa svim problemima na koje je upozorila skupštinu.

Što se tiče primjedbe M.U. da je društvo stagniralo pod njezinim vodstvom, ona kaže da je Općina Kostrena, koja nema strategiju razvoja, i sama stagnirala ... Glavni preduvjet za to ... bilo bi, prema njezinu mišljenju, rješavanje imovinskih pitanja na koja nije odgovoreno u slučaju većine parkirališta kojima upravlja općinsko komunalno društvo iz Kostrene. Marunić daje primjer pozivajući se na parkiralište Viktor Lenac na kojem je općinsko komunalno društvo naplaćivalo parking na zemljištu koje čak nije ni bilo u vlasništvu Općine Kostrena.

„Pravni odjel Općine Kostrena i dalje zahtijeva od [društva] da naplaćuje parking, iako je [društvo] Lenac odbilo to učiniti zbog neriješenih imovinskih pitanja. Taj je predmet sada na sudu”, upozorava Marunić, „te postoji slična situacija s parkiralištem u Žurkovu i [parkiralištem] blizu Kostrenke, koja su iznajmljena.”

„S obzirom da je moj posao doveden u pitanje, zahtijevam reviziju KD Kostrena, te uključivanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i Državnog odvjetništva. Iskreno se nadam da će državne institucije u ovom slučaju odraditi svoj posao u ovom slučaju, jer će to spasiti Kostrenu. Kostrena treba stručnjake, ali oni se smjenjuju, što dokazuje prijedlog za smjenjivanje T.S. s mjesta člana skupštine. Nadam se da će me zamijeniti mlada i ambiciozna osoba i nastaviti s poslom koji je općinsko komunalno društvo obavljalo do sada.””

9. Odlukom skupštine društva od 11. listopada 2007. godine podnositeljica zahtjeva dobila je izvanredni otkaz ugovora o radu zbog istupa u medijima, koji su se smatrali štetnim za poslovni ugled društva. Mjerodavni dio tog rješenja glasi kako slijedi:

„Dana 27. rujna 2007. godine „Novi list” objavio je članak ... u kojem se navodi da je direktorica KD Kostrena, Mirela Marunić, dala izjavu [jednom] novinaru „Novog lista” rekavši da je KD Kostrena postupala nezakonito, da je naplaćivala parking tamo gdje nije bilo dozvoljeno, da je zahtijevala reviziju KD Kostrena, te uključivanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i Državnog odvjetništva s ciljem uvida u poslovanje KD Kostrena.

Direktorica Mirela Marunić je u vrijeme objave članka ... bila zaposlena kao [glavna izvršna direktorica] KD Kostrena, odnosno službenica koja je na čelu društva i koja je odgovorna za posljedice vlastitog rada. Iznošenje takvih navoda u dnevnim novinama, ako su ti navodi istiniti, svjedoči o nezakonitom postupanju u njezinom poslu upravo zato što je njezina dužnost kao osobe koja vodi [društvo] da prati i da se brine da komunalno poduzeće posluje u skladu sa zakonom. Ako, s druge strane, ti navodi nisu istiniti, ali su ipak izneseni u objavi koja ima najveću cirkulaciju na području [zemlje]

onda ti navodi ozbiljno štete [poslovnom] ugledu društva, jer ukazuju na to da KD Kosterna posluje nezakonito.

Takva vrsta ponašanja, od strane zaposlenice koja je u vrijeme objave izjave u dnevnim novinama bila direktorica komunalnog društva, kojim je predsjedala, koja je iznijela takve navode u medijima ili se bavi nezakonitim ponašanjem, predstavlja, prema mišljenju skupštine društva, potpuno neprimjereno ponašanje koje šteti [poslovnom] ugledu društva u očima javnosti ...

Takvo ponašanje ... koje prikazuje komunalno društvo u negativnom svjetlu [predstavlja] osobito ozbiljnu povredu obveza iz radnog odnosa, te je posebno važna činjenica zbog koje, uzimajući u obzir sve okolnosti i interese obiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć [temeljem članka 107. Zakona o radu].”

10. Podnositeljica zahtjeva je 22. listopada 2007. godine podnijela zahtjev za zaštitu prava, pravno sredstvo koje je zajamčeno svakom zaposleniku Zakonom o radu i koje zaposlenici moraju koristiti prije podnošenja tužbe protiv svojeg poslodavca. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je, između ostalog, kako slijedi:

„U potpunosti pobijam navode da sam istupanjem u medijima postupila neprimjereno i navodno napala [poslovni] ugled društva ...

Komunalno društvo je javno društvo koje pripada [lokalnoj] zajednici ... Moja dužnost, kao članice Upravnog odbora [društva], bila je kontaktirati medije i informirati javnost, jer je to javno društvo, a ne nečije privatno vlasništvo. Posebice ističem da sam uvijek davala točne informacije javnosti.

Poznata je činjenica da mediji pokazuju veliki interes za Općinu Kostrena zbog političkih previranja među osobama koje su na čelu Općine. Međutim, moja su očitovanja uvijek bila obrana od medijskih napada usmjerenih protiv mene od strane predsjednika skupštine.

... potpuno je nejasno u kakvo nezakonito ponašanje sam bila uključena??? Istina je da sam upozorila na nezakonite radnje [od strane društva], ali [to sam učinila] izravno skupštini i nadzornom odboru. Moje izjave nisu bile usmjerene protiv komunalnog društva, nego su dane samo i isključivo s ciljem skidanja bilo kakve moguće odgovornosti sa sebe. Dakle, tvrdnje u odluci o otkazu ugovora o radu predstavljaju izokrenuto tumačenje događaja.”

11. Čini se da podnositeljica zahtjeva nije dobila nikakav odgovor na svoj zahtjev. Stoga je 21. studenoga 2007. godine podnijela tužbu radi nezakonitog otkaza protiv društva pred Općinskim sudom u Rijeci. Ona je osporila odluku o otkazu i tražila vraćanje na radno mjesto. Mjerodavni dio njezina iskaza glasi kako slijedi:

„Tuženik očito nije dobro pročitao [pobijani] članak, jer tužiteljica samo navodi neke činjenice u njemu i, kao primjer, poziva se na konkretni slučaj neriješenih imovinskih pitanja koja su već predmet sudskog postupka, te poziva na reviziju i uključivanje [tijela kaznenog progona] s ciljem zaštite njezina integriteta izričito navodeći: „S obzirom da je moj posao doveden u pitanje, zahtijevam reviziju KD Kostrena, te uključivanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i Državnog odvjetništva.”

12. Presudom od 12. lipnja 2008. godine Općinski sud presudio je u korist podnositeljice zahtjeva. Sud je prihvatio da su njezine izjave u medijima štetele poslovnom ugledu društva i da su kao takve predstavljale ozbiljnu povredu obveza iz radnog odnosa u smislu članka 107. Zakona o radu (vidjeti odlomak 23. gore), što njezin izvanredni otkaz ugovora o radu čini opravdanim. Međutim, presudio je u korist podnositeljice zahtjeva zbog toga što je utvrdio da je na temelju njezinog ugovora o radu njezin posao kao direktorice društva završio 1. listopada 2007. godine, kada ju je društvo moralo premjestiti na drugo radno mjesto. To je značilo da ona nije mogla dobiti otkaz s radnog mjesta direktorice, a kamoli dobiti otkaz s retroaktivnim učinkom, kako je ukazivala odluka o njezinom smjenjivanju. Nadalje, budući da se odluka o otkazu njezina ugovora o radu posebice odnosila samo na njezino radno mjesto kao direktorice, nije se moglo pretpostaviti da to također podrazumijeva prestanak cjelokupnog radnog odnosa u društvu, uključujući i radno mjesto na koje je trebala biti premještena nakon 1. listopada 2007. godine. Sud je stoga presudio da je otkaz bio nezakonit i da radni odnos podnositeljice zahtjeva nije bio okončan. Sukladno tome, naložio je da ju se vrati na radno mjesto i da joj se dodijeli drugo radno mjesto unutar društva.

13. Presudom od 14. siječnja 2009. godine Županijski sud u Rijeci odbio je žalbu društva i potvrdio presudu prvostupanjskog suda. Međutim, njegovi su razlozi bili drukčiji.

14. Najprije je primijetio da je, suprotno mišljenju prvostupanjskog suda, odluka o otkazu ugovora o radu podnositeljici zahtjeva bila usmjerena na prestanak cjelokupnog radnog odnosa podnositeljice zahtjeva u društvu, a ne samo njezinog radnog mjesta kao direktorice, te je mogla imati taj učinak. Međutim, Županijski sud također se nije složio s mišljenjem Općinskog suda da je ponašanje podnositeljice zahtjeva, odnosno njezini istupi u medijima, predstavljalo ozbiljnu povredu obveza iz radnih odnosa na način da to opravdava izvanredni otkaz ugovora o radu. U tom je pogledu Županijski sud presudio kako slijedi:

„... [interni propisi] tuženog društva navode da su poslovne aktivnosti društva javne [i] da društvo informira javnost obavještanjem medija o svojoj organizaciji, načinu i uvjetima pod kojima posluje, [i] načinu na koji pruža usluge i vodi svoje poslovanje.

Slijedi da ni [interni propisi] niti ugovor [o radu podnositeljice zahtjeva] ne zabranjuju javne izjave ili kritiziranje poslovnih aktivnosti tuženog društva, koje su javne.

Članak 38. Ustava Republike Hrvatske jamči slobodu izražavanja i [slobodu] misli, s posebnim naglaskom na slobodu govora i [slobodu] javnog nastupa.”

Kako je utvrdio ... prvostupanjski sud, tužiteljica je dala javne izjave kao reakciju na prethodne izjave M.U. objavljene nekoliko dana prije u „Novom listu”, tj. 19. rujna 2007. godine, u kojima je on kritizirao rad tužiteljice i naveo da je ona izdala povjerenje članova skupštine obznanjivanjem informacija o kojima se trebalo raspravljati samo na skupštini, te [rekao] da je [društvo] stagniralo, da nije obavljala vrstu poslovanja zbog kojeg je osnovana [i tako dalje] ...

...

Stoga, prema mišljenju ovog suda, postupke tužiteljice treba tumačiti kao [vršenje] njezina prava na javni nastup i prava na slobodu mišljenja, a to su prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske.

Dakle, prema mišljenju ovog suda, ponašanje tužiteljice ne predstavlja tešku povredu obveza iz radnog odnosa kako je predviđeno u članku [107.] Zakona o radu kao temelja za izvanredni otkaz ugovora o radu.

Naime, prema mišljenju ovog suda, izjave tužiteljice treba shvatiti kao [način] informiranja javnosti o nepravilnostima u radu tuženog društva kao javne ustanove; [izjave] su dane u javnom interesu i u dobroj vjeri i predstavljaju vrijednosni sud, a ne tešku povredu obveza iz radnog odnosa. Prvostupanjski sud je stoga pravilno primijenio materijalno pravo kada je presudio da je otkaz nezakonit.”

15. Društvo je tada podnijelo reviziju protiv presude Županijskog suda.

16. Presudom od 6. listopada 2009. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske preinačio je presudu Županijskog suda i odbio tužbu podnositeljice zahtjeva. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Ne mogu se prihvatiti nalazi nižih sudova. U konkretnom slučaju navedenim istupanjem tužiteljice je očigledno nanесena šteta ugledu tuženog društva, jer poslodavac čije rukovodeće strukture toleriraju i potiču kriminalne aktivnosti zaista ne može biti ugledan i uživati povjerenje u poslovnom svijetu. Stoga ponašanje tužiteljice, izjavivši 27. rujna 2007. godine u dnevnim novinama „Novi list” ... da je tuženo društvo, na čijem se čelu nalazi, postupala ilegalno, odnosno da je naplaćivala parking kada joj [to] nije bilo dopušteno, tražeći da se [društvo] podvrgne reviziji, te tražeći i intervenciju [tijela kaznenog progona], s ciljem provjere aktivnosti tuženog društva, ostavlja značajne posljedice na radni odnos između stranaka i daje poslodavcu opravdan razlog za otkaz ugovora o radu u smislu članka [107.] Zakona o radu. Naime, upravo uvažavanjem navedenih okolnosti to predstavlja osobito važnu činjenicu zbog koje nastavak radnog odnosa nije moguć ... U ovom konkretnom slučaju, prikaz od strane zaposlenika poslovanja poslodavca u krajnje negativnom svjetlu u medijima je posebno važna činjenica o vrsti koja daje poslodavcu opravdan razlog za raskid ugovora o radu.

Neosnovano je pozivanje tužiteljice na njezinu dužnost da javno nastupa. U tom pogledu valja napomenuti da je tužiteljica mogla ispuniti svoju namjeru sprečavanja štete i zaštite imovine tuženog društva samo obraćanjem i prijavom nadležnim državnim tijelima, što bi rezultiralo dostupnošću tih informacija novinama i drugim medijima, a ne bi moglo predstavljati razlog za otkaz njezina ugovora o radu.”

17. Podnositeljica zahtjeva podnijela je zatim ustavnu tužbu pozivajući se, *inter alia*, na povredu njezine slobode izražavanja. Pri tome se izričito pozvala na članak 38. Ustava Republike Hrvatske i članak 10. Konvencije.

18. Ustavni sud Republike Hrvatske je 17. studenoga 2011. godine odbio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva i 14. ožujka 2011. godine dostavio svoju odluku njezinoj zastupnici. Mjerodavni dio tog rješenja glasi kako slijedi:

„Ustavni sud Republike Hrvatske primjećuje da podnositeljica zahtjeva opravdava svoje ponašanje prema poslodavcu (naime svoje istupe u medijima), zbog kojih joj je poslodavac dao izvanredni otkaz ugovora o radu, tvrdeći da je ona samo tražila nadzor nad svojim postupcima u društvu od strane nadležnih tijela. Ta je tvrdnja netočna [s

obzirom na njezine izjave u] članku objavljenom u „Novom listu” od 27. rujna 2009. godine ...

Ustavni sud Republike Hrvatske napominje da pravo „građanina” da javno izrazi svoje osobno mišljenje ne može opravdati povredu prava iz radnih odnosa i obveza koje proizlaze iz ugovora o radu i mjerodavnog zakonodavstva.”

B. Ostale mjerodavne činjenice

19. U međuvremenu, 21. lipnja 2002. godine KD Kostrena podnijelo je tužbu Općinskom sudu u Rijeci protiv Komunalnog društva Vodovod i kanalizacija d.o.o. iz Rijeke, tražeći da ga se proglašava vlasnikom parkirališta Viktor Lenac u Kostreni. Presudom od 3. ožujka 2008. godine sud je odbio tužbu KD Kostrena. Konačni ishod tog postupka nije poznat. Međutim, izvadak iz zemljišne knjige koji se odnosi na dvije zemljišne čestice koje su bile predmet postupka ukazuje na to da je Komunalno društvo Vodovod i kanalizacija d.o.o. 13. veljače 2014. godine prenijelo vlasništvo nad zemljišnim česticama na brodogradilište Viktor Lenac.

20. Komunalno društvo Vodovod i kanalizacija d.o.o. je 12. veljače 2007. godine podnijelo tužbu protiv KD Kostrena istom sudu, tražeći povrat parkirališnih pristojbi koje je tuženo društvo naplatilo na parkiralištu Viktor Lenac. Tužitelj-društvo je tvrdilo da je KD Kostrena naplaćivalo parking na zemljištu koje je u vlasništvu tužitelja. Konačni ishod tog postupka nije poznat.

21. Podnositeljica zahtjeva je u lipnju 2013. godine pobijedila na lokalnim izborima, te je izabrana za načelnicu Kostrene, zamijenivši M.U. Ona je još uvijek na toj poziciji u vrijeme donošenja presude Suda.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav Republike Hrvatske

22. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/1990 s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

Članak 16.

„(1) Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

(2) Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

...

Članak 38.

„(1) Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

(2) Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

(3) Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji.

(4) Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom utvrđeno pravo.”

B. Zakon o radu

23. Mjerodavne odredbe Zakona o radu iz 1995. godine („Narodne novine” br. 38/95 s naknadnim izmjenama i dopunama) koji je bio na snazi između 1. siječnja 1996. godine i 1. siječnja 2010. godine propisivale su kako slijedi u mjerodavnom razdoblju:

Izvanredni otkaz ugovora o radu

Članak 107. stavci 1. i 2.

„(1) Poslodavac i zaposlenik imaju opravdani razlog za otkaz ugovora o radu sklopljenog ... bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznoga roka (izvanredni otkaz), ako zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili zbog neke druge osobito važne činjenice, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć.

(2) Ugovor o radu može se izvanredno otkazati samo u roku petnaest dana od dana saznanja za činjenicu na kojoj se izvanredni otkaz temelji.”

Neopravdani razlozi za otkaz

Članak 108.

„1. ...

(2) Podnošenje žalbe ili tužbe, odnosno sudjelovanje u postupku protiv poslodavca zbog povrede zakona, drugog propisa, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu, odnosno obraćanje zaposlenika nadležnim tijelima izvršne vlasti, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

(3) Obraćanje radnika zbog opravdane sumnje na korupciju ili u dobroj vjeri podnošenje prijave o toj sumnji [odgovornom odjelu] ili nadležnim tijelima državne vlasti, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz.”

C. Zakon o parničnom postupku

24. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije”, br. 4/77 s naknadnim izmjenama i dopunama, i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je na snazi od 1. srpnja 1977., glase kako slijedi:

5.a. Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgju kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.**Članak 428.a**

„(1) Kada Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojem je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu [predmetne] odluke kojom je to ljudsko pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštovati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.”

PRAVO**I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 10. KONVENCIJE**

25. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je njezin otkaz zbog medijskih istupa predstavljao povredu njezine sloboda izražavanja i da je stoga bio u suprotnosti s člankom 10. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprečava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprečavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.”

26. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

27. Sud primjećuje da prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke a. Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositeljica zahtjeva

28. Prvo, podnositeljica zahtjeva objasnila je pozadinu sukoba između nje i M.U. koji je potaknuo njihove izjave u medijima. Ona je tvrdila da je 27. travnja 2000. godine Općina Kostrena donijela odluku kojom ovlašćuje društvo da naplaćuje parkirališne pristojbe na svim parkiralištima koja se nalaze na području Općine. Međutim, ubrzo je postalo jasno da zemljište na kojem su neka od parkirališta (Žurkovo i Viktor Lenac) izgrađena ili planirana nije u vlasništvu Općine, nego trećih osoba. Podnositeljica zahtjeva, kao direktorica društva, stoga je obavijestila Općinu da naplata parkirališnih pristojbi i provođenje nekih drugih projekata (poput izgradnje suhe marine-pristaništa) na takvom zemljištu ne može započeti dok se ne riješe imovinska pitanja, odnosno dok Općina ne postane vlasnik zemljišta.

29. Općina je obećala da će riješiti imovinska pitanja, ali ona do današnjeg dana nisu riješena. Budući da joj je M.U., načelnik općine u to vrijeme, rekao da će se Općina u roku od nekoliko dana upisati kao vlasnik zemljišta na kojem se nalazi parkiralište Viktor Lenac, podnositeljica zahtjeva pristala je da se započne s naplatom pristojbi za parkiranje na tom parkiralištu. Međutim, to je rezultiralo dvama parničnim postupcima (za povrat parkirališnih pristojbi i utvrđenje vlasništva) s vlasnikom parkirališta (vidjeti odlomke 19.-20. gore), s tim da je u oba postupka društvo izgubilo parnicu. Podnositeljica zahtjeva prestala je naplaćivati parkirališne pristojbe na tom zemljištu čim je društvo bilo tuženo za povrat naplaćenih pristojbi.

30. Kada je stoga, krajem 2005. godine, M.U. počeo vršiti pritisak na podnositeljicu zahtjeva da naplaćuje parkirališne pristojbe u zaljevu Žurkovo, podnositeljica zahtjeva je to odbila zbog toga što je to parkiralište također bilo smješteno na zemljištu koje je bilo u vlasništvu trećih osoba, a ne Općine (podnositeljica zahtjeva dostavila je izvadak iz zemljišne knjige u tu svrhu). Kao reakcija na njezino odbijanje, M.U. ju je kritizirao u medijima (vidjeti odlomak 7. gore) rekavši da nije obavljala svoj posao kako treba, jer:

- društvo nije obavljalo poslove zbog kojih je osnovano;
- stagniralo je pod njezinim vodstvom;
- ona nije naplaćivalo parkirališne pristojbe na dva parkirališta koja su (davno prije toga) bila iznajmljena trećim osobama;
- i da je svim tim postupcima prouzročila gubitak prihoda i smanjila mogućnosti za zapošljavanje lokalnog stanovništva.

31. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je Kostrena bila mala zajednica u kojoj su je, kao javnu osobu, poznavali svi njezini stanovnici. Ona se stoga morala obraniti od javne kritike M.U. i objasniti da je društvo ustvari stagniralo zbog neriješenih imovinskih pitanja (vidjeti odlomke 27.-28.

gore), a ne zbog njezine navodne nesposobnosti. Također je izjavila da ako je bilo tko smatrao da ona nije radila svoj posao kako treba, državna tijela su mogla doći u društvo i provjeriti njezin rad, a tom se izjavom branila od lažnih i neosnovanih optužbi od strane M.U. Podnositeljica zahtjeva naglasila je da se njezine izjave nisu mogle promatrati izolirano od izjava M.U.

32. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da dala pobijana izjave u dobroj vjeri, s jedinim ciljem negiranja lažnih optužbi protiv nje, te da je na taj način vršila svoje pravo na odgovor (ispravak) zajamčeno člankom 38. stavkom 4. Ustava Republike Hrvatske (vidjeti odlomak 22. gore). Dodala je da nije imala na raspolaganju niti jedan drugi način odgovaranja na neosnovane kritike od strane M.U. Posebice, iako je podnijela dvije kaznene prijave protiv M.U. po drugoj osnovi, nije bilo osnove da to učini u vezi s naplatom parkinga na parkiralištu u zaljevu Žurkovo, jer se oduprla pritisku kojem ju je on izložio da vrši naplatu tih pristojbi (vidjeti odlomak 30. gore). Isto tako, nije bilo osnove za podnošenje kaznene prijave zbog naplate parkinga na parkiralištu Viktor Lenac, jer je podnositeljica zahtjeva prestala naplaćivati te pristojbe čim je njezino društvo tužilo društvo koje ga je posjedovalo (vidjeti odlomak 29. gore).

33. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je pravi razlog za njezin otkaz bio taj što nije poslušala načelnika, koji je shvatio da, dokle god je ona direktorica komunalnog društva, Općina neće ostvariti prihod koji je on očekivao od nezakonitih projekata koje je namjeravao provesti putem društva. On je stoga iskoristio izjave podnositeljice zahtjeva u medijima i svoj položaj kao predsjednika skupštine da je smijeni s radnog mjesta direktorice.

34. Podnositeljica zahtjeva također je istaknula da su, iako je glavni cilj njezinih izjava bio da porekne optužbe od strane M.U., a ne da ukaže na nepravilnosti u vođenju društva, informacije koje je dala kao odgovor bile od javnog interesa. Nadalje, te su informacije bile točne, poštene i vjerodostojne. Posebice, njezina izjava da je naplata parkirališnih pristojbi bila nezakonita prije rješavanja pitanja utvrđivanja vlasništva bila je istinita. Podnositeljica zahtjeva nije mogla shvatiti kako je obznanjivanje tih informacija javnosti, koje nisu bile poslovna tajna, s ciljem negiranja javno iznesenih lažnih optužbi protiv nje, moglo narušiti poslovni ugled društva, ili zašto je obznanjivanje takvih informacija predstavljalo važnu činjenicu zbog koje nastavak njezinog radnog odnosa nije bio moguć.

(b) Vlada

35. Vlada je priznala da je otkazivanje ugovora o radu podnositeljici zahtjeva zbog njezina istupa u medijima predstavljao miješanje u njezinu slobodu izražavanja. Međutim, tvrdila je da je miješanje bilo u skladu sa zakonom, da je težilo legitimnom cilju i da je bilo nužno u demokratskom društvu.

36. Vlada je napomenula da je podnositeljica zahtjeva dobila izvanredni otkaz ugovora o radu zbog izjava koje je dala u medijima, a koje su ukazivale na to da je društvo koje je vodila ilegalno naplaćivalo parking, te zato što je javno pozvala tijela kaznenog progona da ispituju zakonitost poslovanja društva. Vrhovni sud Republike Hrvatske smatrao je da je otkaz ugovora o radu podnositeljici zahtjeva bio zakonit zbog toga što su navedene izjave naštetile poslovnom ugledu KD Kostrena, društva čija je bila direktorica, što je bila osobito važna činjenica u smislu članka 107. Zakona o radu (vidjeti točku 23 gore) i što je značilo da se njezin radni odnos u društvu nije mogao nastaviti.

37. S obzirom na to, Vlada je tvrdila da je odluka o otkazivanju ugovora o radu podnositeljici zahtjeva bila zakonita jer se temeljila na članku 107. Zakona o radu (vidjeti odlomak 23. gore), te je nastojala zaštititi ugled i prava drugih, odnosno poslovni ugled KD Kostrena. To je miješanje također bilo „nužno u demokratskom društvu”, imajući na umu kriterije utvrđene u sudskoj praksi Suda (Vlada je citirala predmete *Heinisch protiv Njemačke*, br. 28274/08, ESLJP 2011 (izvadci), i *Balenović protiv Hrvatske* (odl.), br. 28369/07, 30. rujna 2010.), odnosno:

- motiv istupanja podnositeljice zahtjeva;
- vjerodostojnost obznanjenih informacija;
- dostupnost drugog učinkovitog, ali diskretnijeg, načina za ispravljanje navodnih nedjela;
- šteta koju je pretrpjelo društvo;
- javni interes povezan s informacijama koje su obznanjene.

38. Što se tiče motiva podnositeljice zahtjeva, Vlada je tvrdila da nije bilo spora oko činjenice da je ona dala sporne izjave kao reakciju na prethodne medijske istupe M.U., koji je bio načelnik općine i predsjednik skupštine društva. On je javno kritizirao njezinu kvalitetu obavljanja dužnosti kao direktorice društva, ističući da je društvo pod njezinim vodstvom stagniralo, a to je mišljenje potkrijepio spominjanjem nekih od njezinih poslovnih odluka koje je smatrao lošima (vidjeti odlomak 7. gore). Drugim riječima, prilikom davanja spornih izjava i otkrivanja navodnih nezakonitih radnji društva na čijem je čelu bila, podnositeljica zahtjeva bila je isključivo motivirana željom da zaštiti svoju sliku u javnosti, a ne istinskom brigom za poslovne interese društva ili interese onih koji su koristili njezine usluge. Iz tog se razloga ovaj predmet ne treba smatrati tzv. predmetom zviždača, niti bi detaljno objašnjenje izvora njezina sukoba s M.U. (vidjeti odlomke 28.-30. gore) bilo od ikakve važnosti. S tim u vezi, Vlada se pozvala na sudsku praksu Suda (vidjeti predmet *Guja v. protiv Moldavije* [VV], br. 14277/04, odlomak 77., ESLJP 2008) na temelju koje djela motivirana osobnim razlozima ili antagonizmom ne uživaju osobito jaku razinu zaštite u smislu članka 10. Konvencije.

39. Što se tiče vjerodostojnosti informacija koje je obznanila, Vlada tvrdi da niti jedno državno tijelo (Državno odvjetništvo, domaći sudovi ili

Državni ured za reviziju) nikada nije pronašlo nikakav primjer nezakonitosti u vezi s naplatom parkinga od strane KD Kostrena, a kamoli da je to predstavljalo kazneno djelo, kao što je podnositeljica zahtjeva insinuirala u svojim izjavama za tisak. Posebice, dva parnična postupka na koja se podnositeljica zahtjeva poziva (vidjeti odlomke 19.-20. i 29. gore) još uvijek su bila u tijeku. Vlada je također napomenula da je podnositeljica zahtjeva predočila dokaze o toj navodnoj nezakonitosti pred sudovima koji su odlučivali o zakonitosti njezina otkaza. Prema mišljenju Vlade, ti su navodi na taj način ostali ništa drugo nego proizvoljne i nedokazane tvrdnje koje narušavaju poslovni ugled općinskog komunalnog društva. To je stajalište nadalje poduprto činjenicom da u svojim očitovanjima Sudu podnositeljica zahtjeva nije čak ni pokušala objasniti zašto je smatrala da su tijela kaznenog progona trebala intervenirati u navodno nezakonitoj naplati parkinga. Naprotiv, ona je tvrdila da nije bilo osnove za podnošenje kaznene prijave u tom pogledu (vidjeti odlomak 32. gore). To ukazuje da je podnositeljica zahtjeva bila svjesna da nije počinjeno nikakvo kazneno djelo, ali je ipak zatražila intervenciju tijela kaznenog progona. To je nadalje značilo da je namjerno obmanila javnost da vjeruje da je društvo koje je vodila bilo uključeno u kriminalne radnje.

40. Što se tiče dostupnosti drugog učinkovitog, ali diskretnijeg, načina za ispravljanje navodnih nedjela, Vlada je tvrdila, pozivajući se na gore navedene motive podnositeljice zahtjeva (vidjeti odlomak 38.), da bi prikladan način za obranu njezinih prava i ugleda bio podnijeti tužbu protiv M.U., a ne javno insinuirati da se društvo bavilo kriminalnim radnjama i uvlačivši ga, bez njegove krivice, u javnu raspravu koju je imala s njim. Na taj bi način podnositeljica zahtjeva zaštitila svoju sliku u javnosti (kao i javni interes, ako postoji, vidjeti odlomak 34. i odlomak 42. u nastavku) bez ikakvog rizika za svoje zaposlenje (vidjeti članak 108. Zakona o radu, citiran u odlomku 23. gore).

41. Što se tiče štete koju je pretrpjelo društvo, Vlada je navela, kao prvo, da je sam Sud smatrao da čak i državna društva mogu biti zainteresirana za svoju komercijalnu održivost (vidjeti gore citirani predmet *Heinisch*, odlomak 89.). Stoga, iako je KD Kostrena pružalo prvenstveno komunalne usluge (vidjeti odlomak 6. gore), to nije značilo da nije imalo komercijalne interese koje je potrebno zaštititi, a koji su mogli biti ugroženi nanošenjem štete njegovom poslovnom ugledu. To je posebice bilo tako jer je, osim komunalnih usluga, društvo također pružalo određene komercijalne usluge (poput iznajmljivanja sportskih objekata) i kao takvo se natjecalo na otvorenom tržištu. Nanošenjem štete njegovom poslovnom ugledu stoga može dovesti do poteškoća u naplati komunalnih usluga i smanjenja interesa za njegove komercijalne usluge. Vlada je naglasila kako su izjave podnositeljice zahtjeva koje insinuiraju da se društvo bavilo kriminalnim radnjama bile osobito štetne za njegov poslovni ugled, a time i za njegove

komercijalne interese, zbog toga što je ona bila direktorica društva i kao takva, u očima prosječnog čitatelja, pouzdani izvor informacija.

42. Naposljetku, što se tiče uključenog javnog interesa, Vlada nije porekla da je javnost željela znati bave li javna komunalna društva kriminalnim radnjama. Međutim, ponovila je svoje stajalište da podnositeljica zahtjeva nije postupila u dobroj vjeri (vidjeti odlomke 38.-39. gore). Štoviše, Vladi je bilo teško zamisliti kojem javnom interesu bi služile očito lažne insinuacije podnositeljice zahtjeva o tome da društvo vrši kriminalne radnje, kad je čak i sama podnositeljica zahtjeva znala da nije počinjeno nikakvo kazneno djelo (vidjeti odlomak 39. gore).

43. Zaključno, Vlada je tvrdila da je podnositeljica zahtjeva, davanjem gore navedenih nedokazanih navoda u medijima koji su bili štetni za poslovni ugled društva koje je vodila, prekršila svoju dužnost lojalnosti prema društvu kao njezinom poslodavcu. Njezina jedina motivacija za to bila je da zaštiti vlastite interese u javnoj raspravi s načelnikom općine, koji je bio jedini dioničar društva. U svojim medijskim istupima M.U. je kritizirao podnositeljicu zahtjeva samo zbog loših poslovnih odluka, a ne za bilo kakvu nezakonitosti u poslovanju, što znači da se ona nije morala braniti. Podnositeljica zahtjeva je nedvojbeno imala pravo javno negirati medijske navode koji su narušili njezin ugled, ili pokrenuti odgovarajuće postupke, ili učiniti oboje. Međutim, u odgovoru na kritike od strane M.U., podnositeljica zahtjeva je u javnoj raspravi kao svoje „oružje po izboru” odabrala navodnu nezakonitu naplatu parkinga, za koju je također spomenula da je od interesa za tijela kaznenog progona. Time je uključila društvo čija je bila direktorica u svoju medijsku raspravu s načelnikom, uzrokujući time štetu njegovom poslovnom ugledu. To je također bio razlog zbog kojeg je dobila otkaz, mjera koja, iako je ozbiljna, nije bila nerazmjerna u danim okolnostima, te koja je stoga bila „nužna u demokratskom društvu”, što podrazumijeva da niti jedan poslodavac ne treba tolerirati da ga se kleveta u javnosti od strane svojih zaposlenika.

44. Zbog tih je razloga Vlada zatražila od Suda da utvrdi kako nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.

2. Ocjena Suda

(a) Je li došlo do miješanja

45. Vlada je navela da je otkazivanje ugovora o radu podnositeljici zahtjeva zbog njezinih izjava za tisak predstavljalo miješanje u njezino pravo na slobodu izražavanja zajamčeno člankom 10. stavkom 1. Konvencije (vidjeti odlomak 35. gore). Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidjeti, na primjer, gore citirani predmet *Heinisch*, odlomci 44.-45.; i predmet *Wojtas-Kaleta protiv Poljske*, br. 20436/02, odlomak 42., 16. srpnja 2009.), Sud ne vidi nikakav razlog smatrati drukčije.

(B) Zakonitost i legitimni cilj

46. Sud nadalje primjećuje da je Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi od 6. listopada 2009. godine (vidjeti odlomak 16. gore) smatrao da je otkaz ugovora o radu podnositeljici zahtjeva bio zakonit radi toga što je svojim izjavama u tisku narušila ugled KD Kostrena, društva čijeg je bila direktorica. Kako je presudio Vrhovni sud Republike Hrvatske, te su izjave predstavljale važnu činjenicu zbog koje nastavak njezinog radnog odnosa nije bio moguć i stoga su bile osnova za izvanredni otkaz ugovora o radu na temelju članka 107. stavka 1. Zakona o radu (vidjeti odlomke 16. i 23. gore).

47. Zbog toga Sud stoga prihvaća da je miješanje bilo propisano zakonom i da je težilo legitimnom cilju zaštite ugleda ili prava drugih, odnosno poslovnog ugleda i interesa KD Kostrena (vidjeti, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Balenović*).

48. Nakon što je utvrdio da je miješanje u pravo na slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva u ovome predmetu bilo zakonito i težilo legitimnom cilju, jedino pitanje koje Sud mora utvrditi jest je li to miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu”.

(c) „Nužno u demokratskom društvu”

49. Opća načela u sudskoj praksi Suda o zahtjevu nužnosti u demokratskom društvu u kontekstu članka 10. Konvencije sažeta su u predmetu *Perinçek protiv Švicarske* ([VV], br. 27510/08, odlomak 196., ESLJP 2015 (izvadci)) i predmetu *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske* (br. 25333/06, odlomak 54., 22. listopada 2009.).

50. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je (vidjeti odlomke 31.-32. gore) da je dala osporene medijske izjave vršeći svoje ustavom zajamčeno pravo na odgovor. Dodala je da je djelovala prvenstveno s ciljem odgovaranja na ono što je smatrala neosnovanom kritikom protiv nje u istim novinama od strane drugog službenika istog društva, odnosno predsjednika njegove skupštine, koji je bio i načelnik općine. S tim u vezi Sud ponavlja da pravo na ispravak ili na odgovor, kao važan element slobode izražavanja, spada u doseg članka 10. Konvencije (vidjeti predmete *Kaperzyński protiv Poljske*, br. 43206/07, odlomak 66., 3. travnja 2012., i *Melnychuk protiv Ukrajine* (odl.), br. 28743/03, ESLJP 2005-IX). To proizlazi iz potrebe ne samo da se mogu osporiti neistinite informacije, nego i da se osigura mnoštvo mišljenja, osobito u pitanjima od općeg interesa (ibid.). Istovremeno, restrikcije i ograničenja drugog stavka članka 10. jednako su relevantni za ostvarivanje tog prava (vidjeti gore citirani predmet *Melnychuk*).

51. Vlada je tvrdila (vidjeti odlomak 37. gore) da navedene restrikcije i ograničenja, posebice uvjet da moraju biti „nužne u demokratskom društvu”, u ovome predmetu treba promatrati u svjetlu kriterija koje je Sud razvio u svojoj sudskoj praksi s obzirom na slobodu izražavanja na radnom mjestu (vidjeti, među brojnim drugim izvorima prava, gore citirane

predmete *Guja*, odlomci 69.-96.; *Heinisch*, odlomci 62.-92.; *Balenović; Wojtas-Kaleta*, odlomci 41.-53.; te predmet *Fuentes Bobo protiv Španjolske*, br. 39293/98, odlomci 43.-50., 29. veljače 2000.), odnosno uzimajući u obzir:

- motiv postupanja zaposlenika;
- vjerodostojnost obznanjenih informacija;
- dostupnost drugog učinkovitog, ali diskretnijeg, načina za ispravljanje navodnih nedjela koje je zaposlenik koji ih je prijavio namjeravao otkriti;
- štetu koju je pretrpio poslodavac;
- javni interes povezan s obznanjenim informacijama.

52. Međutim, Sud smatra da se ovaj predmet razlikuje od navedenih predmeta u jednom ključnom pogledu. Posebice, Sud ne može zanemariti činjenicu da je podnositeljica zahtjeva dala sporne izjave tek nakon što je i sama bila kritizirana u medijima od strane predsjednika skupštine društva. Točno je da „dužnost lojalnosti, rezerviranosti i diskrecije” obično sprječava zaposlenike da javno kritiziraju rad svojih poslodavaca (vidjeti, na primjer, gore citirane predmete *Wojtas-Kaleta*, , odlomak 43., 16. srpnja 2009., i *Guja*, odlomak 70.). Međutim, u ovom je predmetu to bio drugi službenik društva, odnosno predsjednik skupštine društva, koji se prvi obratio medijima i javno kritizirao rad podnositeljice zahtjeva. Sud smatra da se u takvim specifičnim okolnostima od podnositeljice zahtjeva nije moglo očekivati da bi trebala šutjeti i ne braniti svoj ugled na isti način. Time bi se preširoko tumačila njezina dužnost lojalnosti, protivno članku 10. Konvencije koji, između ostalog, zahtijeva da se osigura sloboda izražavanja zaposlenika od nerazumnih zahtjeva lojalnosti od strane njegova poslodavca (vidjeti predmete *Predota protiv Austrije* (odl.), br. 28962/95, 18. siječnja 2000., i *Rommelfanger protiv Njemačke*, br. 12242/86, odluka Komisije od 6. rujna 1989., Odluke i izvješća (OI) 62, str. 151. i 161.).

53. Osim toga, to znači da nekoliko kriterija na koje se Vlada poziva u vezi sa slobodom izražavanja na radnom mjestu (vidjeti odlomke 37. i 51. gore) ili nije primjenjivo ili je ograničene važnosti za ovaj predmet.

54. Posebice, budući da je pravo na odgovor pravo da se osoba brani protiv javne kritike u istom forumu u kojem je kritika objavljena (vidjeti, implicitno, gore citirani predmet *Kaperzyński*, loc. cit.), Sud smatra nevažnim Vladine tvrdnje da je podnositeljica zahtjeva imala drugo učinkovito, ali diskretnije, sredstvo za zaštitu njezina ugleda, te da je bila isključivo motivirana željom da zaštiti svoju sliku u javnosti, a ne informiranjem javnosti o pitanjima od općeg interesa (vidjeti odlomke 38. i 40. gore).

55. Nadalje, što se tiče štete koju je pretrpjelo društvo (vidjeti odlomak 41. gore), Sud prihvaća da su izjave podnositeljice zahtjeva mogle biti štetne za poslovni ugled društva.

56. S tim u vezi, Sud također primjećuje da u okolnostima poput onih u ovome predmetu mora uzeti u obzir ulogu koju je igrao M.U., koji je u

izjavama kritizirao podnositeljicu zahtjeva i koji je bio službenik društva čiji je poslovni ugled navodno povrijeđen njezinim odgovorom. Na primjer, u predmetu *Nilsen i Johnsen protiv Norveške* ([VV], br. 23118/93, ESLJP 1999-VIII) podnositelji zahtjeva kažnjeni su zbog izjava koje su dali kao predstavnici policijskih udruga u odgovoru na određena izvješća koja objavljuju navode o nepropisnom ponašanju policije. Sud je, prilikom utvrđivanja povrede članka 10. Konvencije, uzeo u obzir, između ostalog, oštre kritike koje je na početku izrazila tužiteljica, smatrajući da podnositelji zahtjeva stoga nisu bili u potpunosti neopravdani kada su tvrdili da su imali pravo „uzvratiti na isti način” (ibid., odlomak 52.).

57. Što se tiče javnog interesa uključenog u obznanjene informacije, Sud najprije ponavlja da pravo na odgovor ne samo da štiti ugled osobe koja ga vrši, nego i osigurava mnoštvo mišljenja, osobito u pitanjima od općeg interesa (vidjeti odlomak 50. gore i predmete citirane u njemu). Sud nadalje smatra da je poslovanje općinskog javnog komunalnog društva pitanje od općeg interesa za lokalnu zajednicu. Sud se stoga slaže s podnositeljicom zahtjeva da iako je glavni cilj njezinih izjava bio da porekne optužbe od strane M.U., a ne da ukaže na nepravilnosti, informacije koje je dala kao odgovor bile su od javnog interesa (vidjeti odlomak 34. gore).

58. Međutim, čak i u raspravi o pitanjima od ozbiljnog javnog interesa, mogu postojati ograničenja prava na slobodu izražavanja. Stoga, u vršenju svojeg prava na odgovor, podnositeljica zahtjeva morala je djelovati unutar utvrđenih granica za zaštitu ugleda i prava drugih (vidjeti odlomak 47. gore). Postavlja se pitanje je li podnositeljica zahtjeva prešla granice dopuštene kritike (vidjeti, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Nilsen i Johnsen*, odlomak 47.).

59. To je pitanje usko povezano s drugim kriterijem, na koji se poziva Vlada, koji se donosi na vjerodostojnost obznanjenih informacija. Činilo se da Vlada tvrdi (vidjeti odlomak 39. gore) da je pozivanjem tijela kaznenog progona da provjere njezin rad podnositeljica zahtjeva otišla predaleko u obrani svojeg ugleda, budući da je taj poziv upućivao na to da se društvo bavilo nezakonitim i kriminalnim radnjama.

60. Što se tiče navodne nezakonite naplate parkirališnih pristojbi, Sud primjećuje kako podnositeljica zahtjeva nije izričito navela u osporenom članku da je društvo naplaćivalo parkirališne pristojbe „nezakonito” ili „ilegalno”. Umjesto toga, ona je izjavila da je društvo naplaćivalo parking na zemljištu koje nije u vlasništvu Općine Kostrena (vidjeti odlomak 8. gore). Izgleda da Vlada nije dovela u pitanje činjenicu da je društvo doista naplaćivalo parkirališne pristojbe o kojima je riječ. Isto tako, osim navođenja da su mjerodavni postupci bili u tijeku (vidjeti odlomak 39. gore), Vlada nije pobila činjenicu da su se ta parkirališta nalazila na tuđem zemljištu. Zbog toga, i uzimajući u obzir informacije u zemljišnim knjigama (vidjeti odlomke 19. i 30. gore), Sud smatra da izjava podnositeljice zahtjeva o naplati parkirališnih pristojbi nije sadržavala netočne činjenice.

61. Međutim, uzimajući u obzir očitovanja podnositeljice zahtjeva (vidjeti odlomak 34. gore), u kojima izričito navodi da je naplata parkirališnih pristojbi bila nezakonita, Sud je spreman prihvatiti da je to bila poruka koju je namjeravala poslati navodeći u osporenom članku da je društvo naplaćivalo parking na zemljištu koje nije u vlasništvu općine. Iako se čini kako se obje strane slažu se da je to bila izjava o činjenicama (vidjeti odlomke 34. i 39. gore), Sud se ne slaže radi toga što upotreba pridjeva „nezakonito” ukazuje na to da je podnositeljica zahtjeva samo izvukla zaključak iz gore razmotrenih činjenica (vidjeti prethodni odlomak). Sud ponavlja kako je izvlačenje zaključaka iz postojećih činjenica uglavnom namijenjeno iznošenju mišljenja, te je na taj način skloniji vrijednosnim sudovima (vidi predmet *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09, odlomak 69., 19. rujna 2013.). Stoga se izjava podnositeljice koja implicira da je društvo nezakonito naplaćivalo parking treba smatrati vrijednosnim sudom koji je imao dovoljnu činjeničnu osnovu, jer se moglo opravdano tvrditi da je naplaćivanje parkirališnih pristojbi na tuđem zemljištu bilo nezakonito.

62. Naposljetku, Sud smatra da je taj istup bio izravno vezan uz cilj koji je namjeravala postići svojom javnom izjavom, odnosno da obrani svoj poslovni ugled od onoga što je smatrala neosnovanim kritikama M.U. Podnositeljica zahtjeva posebice je pokušala objasniti da društvo nije stagniralo zbog njezinih loših poslovnih odluka, nego zbog neriješenih imovinskih pitanja kojima se općina trebala baviti. Točnije, ona je htjela objasniti kako su je ta neriješena pitanja spriječila da poveća prihode društva naplaćivanjem parkinga na predmetnim parkiralištima.

63. Što se tiče Vladine tvrdnje da je podnositeljica zahtjeva insinuirala da se društvo bavi kriminalnim radnjama, Sud smatra korisnim ponoviti njezine točne riječi, kako je objavljeno u članku od 27. rujna 2009. godine. Podnositeljica zahtjeva posebice je izjavila (vidjeti odlomak 8. gore): „*S obzirom da je moj posao doveden u pitanje, zahtijevam reviziju KD Kostrena, te uključivanje [tijela kaznenog progona].*” Ta rečenica, uzeta zajedno s općim obrambenim tonom njezina istupa u istom članku, ne može, prema mišljenju Suda, ostaviti dojam kod prosječnog čitatelja da je društvo bilo uključeno u kriminalne radnje. Taj je istup točan ako ni zbog čega drugog onda zbog toga što bi podnositeljica zahtjeva, kao direktorica društva, u protivnom učinkovito bila i sama umiješana u takve radnje. Naprotiv, čitanje spornog članka, a posebice te rečenice, ostavlja dojam da je podnositeljica zahtjeva bila tako čvrsto uvjerena da nije bilo ništa loše u načinu na koji je vodila društvo kojeg je čak bila spremna podvrgnuti reviziji i istrazi tijela kaznenog progona s ciljem definitivnog uklanjanja dvojbe u tom pogledu. Stoga, suprotno mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, koje je ponovila Vlada (vidjeti odlomke 16. i 42.-43. gore), Sud ne smatra da je podnositeljica zahtjeva insinuirala da je ono što je, prema njezinu mišljenju, predstavljalo nezakonito naplaćivanje parkinga od strane društva također predstavljalo kazneno djelo.

64. Zbog navedenih razloga (vidjeti odlomke 50.-63. gore) Sud smatra kako izjave podnositeljice zahtjeva u odgovoru na izjave M.U. nisu bile nerazmjerne i nisu prešle granice dozvoljene kritike. Sukladno tome, Sud presuđuje da miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na slobodu izražavanja u obliku njezina izvanrednog otkaza ugovora o radu nije bilo „nužno u demokratskom društvu” radi zaštite poslovnog ugleda i prava društva na čijem čelu je bila.

65. Ova utvrđenja jasno ukazuju na potrebu za daljnjim ispitivanjem naravi i težine izrečene sankcije, odnosno otkazivanja ugovora o radu podnositeljici zahtjeva, kao čimbenika koji treba uzeti u obzir pri ocjenjivanju razmjernosti miješanja (vidjeti, na primjer, gore citirani predmet *Europapress Holding d.o.o.*, loc. cit.).

66. Stoga je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

67. Člankom 41. Konvencije propisano je sljedeće:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

68. Podnositeljica zahtjeva potraživala je ukupno 104.789,31 eura (EUR) na ime imovinske štete. Od toga se 97.590 EUR odnosilo na gubitak zarade za plaću koju bi primila kao direktorica KD Kostrena da nije dobila otkaz. Preostalih 7.199,31 EUR predstavlja povećanu kamatnu stopu i troškove za ponovni sporazum o uvjetima kreditiranja zbog toga što je dobila otkaz.

69. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala 57.320 EUR na ime neimovinske štete.

70. Vlada je osporila te zahtjeve.

71. Što se tiče zahtjeva podnositeljice za naknadu imovinske štete, Sud ponavlja da presuda u kojoj je utvrdio povredu nameće tuženoj državi pravnu obvezu okončati povredu i ispraviti njezine posljedice. Ako domaće pravo ne omogućava – ili omogućava tek djelomično – davanje obeštećenja, članak 41. ovlašćuje Sud da omogući oštećenoj stranci onakvu naknadu kakva mu se čini odgovarajućom (vidjeti predmet *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [VV], br. 31107/96, odlomci 32.-33., ESLJP 2000-XI). S tim u vezi Sud napominje da temeljem članka 428.a Zakona o parničnom postupku (vidjeti odlomak 24. gore) podnositeljica zahtjeva može zatražiti ponavljanje parničnog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije. S obzirom na prirodu prigovora podnositeljice zahtjeva temeljem članka 10. Konvencije i razloge zbog kojih je utvrdio povredu tog

članka, Sud smatra da bi u ovom predmetu najprikladniji način popravljivanja posljedica te povrede bilo ponavljanje postupka kojemu se prigovara. Kako domaće pravo dopušta takav ispravak, Sud smatra da nema razloga dodijeliti podnositeljici zahtjeva ikakav iznos u pogledu imovinske štete. Stoga odbija njezin zahtjev.

72. S druge strane, Sud nalazi da je podnositeljica sigurno pretrpjela neimovinsku štetu. Odlučujući po pravičnoj osnovi, Sud joj dosuđuje iznos od 1.500 EUR po toj osnovi, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

73. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala iznos od 9.805 EUR za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima.

74. Vlada je osporila taj zahtjev.

75. Sud primjećuje da podnositeljica zahtjeva nije podnijela nikakav zahtjev za naknadu troškova i izdataka nastalih tijekom postupka pred ovim Sudom. Sud stoga smatra da nema potrebe dodijeliti joj ikakav iznos s te osnove.

76. Podnositeljčin zahtjev za naknadu troškova i izdataka nastalih u domaćim postupcima mora se isto tako odbiti, s obzirom da će ona moći potraživati te troškove u postupku nakon što zatraži ponavljanje postupka (vidjeti prethodni odlomak 71. gore i predmet *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09 odlomak 84., 19. rujna 2013.).

C. Zatezne kamate

77. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

ZBOG TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 10. Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, iznos od 1.500 EUR (tisuću i petsto eura) uvećano za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati, na ime neimovinske štete, koje je

potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate;

(b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;

4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 28. ožujka 2017. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Hasan Bakırcı
Zamjenik tajnika

Işıl Karakaş
Predsjednica

Prijevod, lekturu i pravnu redakciju napravila prevoditeljska agencija CIKLOPEA d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.